

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL GERARD WILLIAM HOGAN
 prezentate la 12 noiembrie 2020¹

Cauza C-729/19

TKF
împotriva
Department of Justice for Northern Ireland

[cerere de decizie preliminară formulată de Court of Appeal in Northern Ireland (Curtea de Apel din Irlanda de Nord, Regatul Unit)]

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere – Regulamentul (CE) nr. 4/2009 – Articolul 75 – Domeniul de aplicare în timp – Posibilitatea de înregistrare și de executare a hotărârilor pronunțate înainte de aderarea statului de origine la Uniunea Europeană”

I. Introducere

1. În ce împrejurări (dacă este cazul) o hotărâre în materie de obligații de întreținere pronunțată de o instanță națională înainte de aderarea statului în cauză la Uniunea Europeană poate fi recunoscută în temeiul Regulamentului (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere?² Aceasta este în esență problema ridicată în contextul prezentei cereri de decizie preliminară formulată de Court of Appeal in Northern Ireland (Curtea de Apel din Irlanda de Nord, Regatul Unit).

2. Prezenta cerere de decizie preliminară privește, astfel, recunoașterea și executarea în Regatul Unit a unor hotărâri în materie de obligații de întreținere pronunțate în Polonia înainte de aderarea sa la Uniunea Europeană la 1 mai 2004 și anterioare datei de aplicare a Regulamentului nr. 4/2009, și anume 18 iunie 2011. Înainte de a examina împrejurările de fapt care stau la originea prezentei cereri de decizie preliminară, se impune mai întâi enunțarea cadrului juridic relevant.

¹ Limba originală: engleza.

² JO 2009, L 7, p. 1, precum și rectificările din JO 2011, L 131, p. 26, și JO 2013, L 8, p. 19.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului

3. Articolul 66 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială³ prevede:

„(1) Dispozițiile prezentului regulament se aplică numai acțiunilor judiciare intentate și actelor autentice întocmite după intrarea în vigoare a acestuia.

(2) Cu toate acestea, hotărârile pronunțate după data intrării în vigoare sunt totuși recunoscute și executate în conformitate cu dispozițiile capitolului III, dacă acțiunea introdusă în statul membru de origine a fost intentată înainte de intrarea în vigoare a prezentului regulament:

- (a) în cazul în care acțiunea introdusă în statul membru de origine a fost intentată după intrarea în vigoare a [Convenției privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială semnată la 27 septembrie 1968 (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3, denumită în continuare «Convenția de la Bruxelles»)] sau a [Convenției] de la Lugano [privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1988, L 319, p. 9, denumită în continuare «Convenția de la Lugano»)] atât în statul membru de origine, cât și în statul solicitat;
- (b) în toate celelalte situații, în cazul în care normele de competență aplicate sunt conforme cu cele prevăzute fie în capitolul II, fie într-o convenție încheiată între statul membru de origine și statul membru solicitat, convenție care era în vigoare la data la care a fost intentată acțiunea.”

2. Regulamentul nr. 4/2009

4. Considerentele (31), (44) și (47) ale Regulamentului nr. 4/2009 enunță:

„(31) Pentru a se facilita recuperarea transfrontalieră a creanțelor de întreținere, este oportun să se instituie un regim de cooperare între autoritățile centrale desemnate de statele membre. De asemenea, acestea ar trebui să acorde asistență creditorilor și debitorilor de întreținere pentru a putea face uz de drepturile lor într-un alt stat membru prin prezentarea cererilor de recunoaștere, de încuviințare a executării și de executare a hotărârilor deja existente, de modificare a unor astfel de hotărâri sau de obținere a unei hotărâri. De asemenea, în funcție de necesități, autoritățile ar trebui să procedeze la schimburi de informații în vederea localizării debitorilor și a creditorilor și a identificării veniturilor și bunurilor acestora. Autoritățile ar trebui să coopereze între ele prin schimburi de informații de ordin general și să promoveze cooperarea între autoritățile competente din propriul stat membru.

[...]

(44) Prezentul regulament ar trebui să modifice regulamentul (CE) nr. 44/2001 prin înlocuirea dispozițiilor acestuia aplicabile în materie de obligații de întreținere. Sub rezerva dispozițiilor tranzitorii cuprinse în prezentul regulament, statele membre ar trebui să aplice, în materie de

³ JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74.

obligații de întreținere, dispozițiile prezentului regulament privind competența, recunoașterea și forța executorie, executarea hotărârilor și asistența judiciară, în locul celor prevăzute în Regulamentul nr. 44/2001, începând cu data aplicării prezentului regulament.

[...]

(47) În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul privind poziția Regatului Unit și a Irlandei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene, Regatul Unit nu participă la adoptarea prezentului regulament, nu are obligații în temeiul acestuia și nu face obiectul aplicării sale. Cu toate acestea, acest lucru nu aduce atingere posibilității ca Regatul Unit să își notifice intenția de a accepta prezentul regulament după adoptare, în conformitate cu articolul 4 din protocolul sus-menționat.”

5. Articolul 2 alineatul (1) punctul 1 din Regulamentul nr. 4/2009, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentului regulament:

1. «hotărâre judecătorească» înseamnă o hotărâre judecătorească în materie de obligații de întreținere pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un stat membru, indiferent de denumirea acesteia, cum ar fi decizie, sentință, ordonanță sau mandat de executare, precum și o hotărâre privind stabilirea cheltuielilor de judecată de către un grefier. În sensul capitolelor VII și VIII, prin «hotărâre judecătorească» se înțelege, de asemenea, și o hotărâre privind obligațiile de întreținere pronunțată într-un stat tert;”.

6. Capitolul IV din Regulamentul nr. 4/2009, intitulat „Recunoaștere, forța executorie și executarea hotărârilor”, este împărțit în trei secțiuni. În conformitate cu articolul 16 din acest regulament, secțiunea 1, care cuprinde articolele 17-22 din regulament, are incidență asupra hotărârilor pronunțate într-un stat membru care are obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere (denumit în continuare „Protocolul de la Haga”), în timp ce secțiunea 2, care cuprinde articolele 23-38 din regulament, are incidență asupra hotărârilor pronunțate într-un stat membru care are obligații în temeiul Protocolului de la Haga, iar secțiunea 3, care cuprinde articolele 39-43 din regulament, conține dispoziții comune tuturor hotărârilor.

7. Capitolul VII din Regulamentul nr. 4/2009 conține dispoziții referitoare la cooperarea dintre autoritățile centrale care figurează la articolele 49-63 din acest regulament.

8. Articolul 75 din Regulamentul nr. 4/2009, intitulat „Dispoziții tranzitorii”, prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică numai în cazul acțiunilor judiciare introduse, tranzacțiilor judiciare aprobate sau încheiate și actelor autentice întocmite ulterior datei de punere în aplicare a acestuia, sub rezerva alineatelor (2) și (3).

(2) Secțiunile 2 și 3 din capitolul IV se aplică:

(a) hotărârilor pronunțate în statele membre, înaintea datei de aplicare a prezentului regulament, pentru care recunoașterea și încuviințarea executării sunt solicitate după această dată;

(b) hotărârilor pronunțate [începând cu] data de aplicare a prezentului regulament, în funcție de procedurile demarate înainte de această dată,

în măsura în care aceste hotărâri decurg, în scopul recunoașterii și executării, din domeniul de aplicare al [Regulamentului nr. 44/2001].

[Regulamentul nr. 44/2001] continuă să se aplice procedurilor de recunoaștere și executare în curs la data aplicării prezentului regulament.

Primul și al doilea paragraf se aplică, *mutatis mutandis*, tranzacțiilor judiciare aprobate sau încheiate și actelor autentice întocmite în statele membre.

(3) Capitolul VII privind cooperarea între autorități centrale se aplică solicitărilor și cererilor primite de către autoritatea centrală începând cu data aplicării prezentului regulament.”

9. Potrivit articolului 76 din Regulamentul nr. 4/2009, cu excepția articolului 2 alineatul (2), a articolului 47 alineatul (3) și a articolelor 71, 72 și 73, acest regulament se aplică de la 18 iunie 2011, cu condiția ca Protocolul de la Haga să fie aplicabil în Uniune la această dată.

3. Decizia 2009/451/CE

10. Potrivit articolului 2 din Decizia 2009/451/CE a Comisiei din 8 iunie 2009 privind intenția Regatului Unit de acceptare a Regulamentului (CE) nr. 4/2009⁴, acest regulament a intrat în vigoare pentru Regatul Unit la data de 1 iulie 2009.

4. Decizia 2009/941/CE

11. Potrivit articolului 4 din Decizia 2009/941/CE a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind încheierea de către Comunitatea Europeană a [Protocolului de la Haga]⁵, normele protocolului se aplică în mod provizoriu de la 18 iunie 2011.

B. Dreptul Regatului Unit

12. Norma 4 alineatul (1A) din Magistrates' Courts (Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982) Rules (Northern Ireland) 1986 [Regulamentul tribunalelor de primă instanță (Irlanda de Nord) din 1986 (Legea din 1982 privind competența și hotărârile în materie civilă)] prevede:

„Atunci când grefierul unui tribunal de primă instanță primește o cerere formulată în temeiul articolului 26 din [Regulamentului nr. 4/2009] prin care se solicită înregistrarea unei hotărâri în materie de obligații de întreținere pronunțate într-un alt stat decât Regatul Unit în care se aplică regulamentul menționat, acesta înregistrează hotărârea în cauză, sub rezerva articolului 24 din [Regulamentul nr. 4/2009] și a alineatelor (3) și (4) ale prezentei norme, la instanța unde își desfășoară activitatea prin intermediul unui proces-verbal sau al unei note înscrise și semnate de el în Registrul hotărârilor.”

4 JO 2009, L 149, p. 73, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74.

5 JO 2009, L 331, p. 17, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74.

III. Situația de fapt din litigiul principal

13. TKF și AKF, ambii cetățeni polonezi, s-au căsătorit în Polonia în 1991. Ei au avut doi fii. La 1 aprilie 1999, o instanță poloneză a pronunțat o hotărâre în materie de întreținere în favoarea AKF și împotriva TKF. În perioada decembrie 2002-februarie 2003, în fața instanțelor poloneze, a fost inițiată o nouă procedură privind întreținerea. Această nouă procedură a condus la pronunțarea la 14 februarie 2003 a „hotărârilor actualizate în materie de întreținere”, după cum au fost descrise de instanța de trimitere, aceste hotărâri fiind „versiuni modificate ale hotărârilor inițiale pronunțate la 1 aprilie 1999” de aceeași instanță⁶.

14. TKF și AKF au divorțat în anul 2004. Doi ani mai târziu, în august 2006, TKF a ajuns în Irlanda de Nord, unde a avut reședința începând de atunci.

15. Prin deciziile din 24 octombrie 2013 și 15 august 2014 (denumite în continuare „deciziile de înregistrare”), un grefier de la Magistrates’ Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey [Tribunalul Arondismentului Belfast și Newtownabbey, Regatul Unit] a înregistrat și a declarat executorii cele două hotărâri în materie de întreținere pronunțate de instanța poloneză la 14 februarie 2003. Deciziile de înregistrare au fost adoptate în conformitate cu articolul 75 din Regulamentul nr. 4/2009. Deciziile respective declară totodată hotărârile astfel înregistrate ca fiind executorii în sensul capitolului IV secțiunea 2 din același regulament.

16. TFK a atacat deciziile de înregistrare la High Court of Justice in Northern Ireland, Queen’s Bench Division [Înalta Curte de Justiție din Irlanda de Nord, Secția Queen’s Bench, Regatul Unit], pentru motivul că, întrucât Polonia nu era un stat membru la momentul pronunțării hotărârilor judecătorești poloneze, secțiunea 2 din capitolul 4 din Regulamentul nr. 4/2009 nu era aplicabilă. El a arătat de asemenea că articolele 23 și 26 nu se aplicau hotărârilor judecătorești poloneze și că, în orice caz, aceste decizii nu au respectat articolul 24 din Regulamentul nr. 4/2009, întrucât nu există probe în sensul că TFK a avut cunoștință, a participat sau a fost reprezentat în cadrul procedurii în cauză.

17. Cu toate acestea, acțiunea sa a fost respinsă de High Court of Justice in Northern Ireland, Queen’s Bench Division [Înalta Curte de Justiție din Irlanda de Nord, Secția Queen’s Bench] pentru motivul că Regulamentul nr. 4/2009 nu conține nicio dispoziție care să limiteze domeniul său de aplicare temporal la hotărârile în materie de întreținere pronunțate în Polonia numai după data aderării sale la Uniune. În plus, dacă articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009 nu se aplică întrucât Polonia este un stat parte la Protocolul de la Haga, capitolul VII din Regulamentul nr. 4/2009 se aplică, în temeiul articolului 75 alineatul (3) din acest regulament, în situația de față. High Court of Justice in Northern Ireland, Queen’s Bench Division [Înalta Curte de Justiție din Irlanda de Nord, Secția Queen’s Bench] a statuat astfel că hotărârile judecătorești poloneze au fost înregistrate și executate în mod corespunzător în conformitate cu acest capitol. TFK a formulat în continuare recurs împotriva acestei decizii la Court of Appeal in Northern Ireland (Curtea de Apel din Irlanda de Nord) (denumită în continuare „instanța de trimitere”).

18. Astfel, instanța de trimitere a fost sesizată pentru a se pronunța cu privire la aplicarea în timp corespunzătoare a Regulamentului nr. 4/2009 în contextul înregistrării și a încuviințării executării hotărârilor în materie de întreținere și aplicabilitatea articolului 75 alineatul (2) în cazul hotărârilor pronunțate în statele parte la Protocolul de la Haga. În acest context, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aplicabilitatea Regulamentului nr. 4/2009 în cazul hotărârilor în materie de întreținere

⁶ Cu toate acestea, nu reiese într-un mod într-un tot clar din dosar dacă procedura din perioada 2002-2003 reprezenta o procedură complet nouă sau dacă, după cum ar părea a fi cel mai probabil cazul, hotărârea „actualizată” în materie de întreținere constituia rezultatul unor noi cereri depuse în perioada 2002-2003 în ceea ce privește procedura preexistentă din 1999. Revine însă instanței de trimitere sarcina de a stabili acest aspect.

pronunțate în Polonia înainte de aderarea sa la Uniunea Europeană și cu privire la competența Magistrates' Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey (Tribunalul Arondismentului Belfast și Newtownabbey) de a înregistra hotărârile relevante în temeiul oricărei părți a articolului 75 din Regulamentul nr. 4/2009.

IV. Cererea de decizie preliminară

19. În aceste împrejurări, prin hotărârea din 2 septembrie 2019, primită de Curte la 2 octombrie 2019, Court of Appeal in Northern Ireland (Curtea de Apel din Irlanda de Nord) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 75 alineatul (2) din [Regulamentul nr. 4/2009] trebuie interpretat în sensul că se aplică doar «hotărârilor» care au fost pronunțate în state care erau state membre ale Uniunii la momentul pronunțării acestora?
- 2) Având în vedere că Polonia este acum un stat membru al Uniunii Europene care are obligații în temeiul Protocolului de la Haga, hotărârile în materie de întreținere pronunțate de o instanță din Polonia în 1999 și în 2003, altfel spus înainte ca Polonia să devină stat membru al Uniunii Europene, pot fi înregistrate și executate în prezent într-un alt stat membru al Uniunii în temeiul oricărei părți a [Regulamentului nr. 4/2009] și, în special:
 - a) în temeiul articolului 75 alineatul (3) și al articolului 56 din [Regulamentul nr. 4/2009];
 - b) în temeiul articolului 75 alineatul (2) și al secțiunii 2 din capitolul IV din [Regulamentul nr. 4/2009];
 - c) în temeiul articolului 75 alineatul (2) litera (a) și al secțiunii 3 din capitolul IV din [Regulamentul nr. 4/2009];
 - d) în temeiul oricăror alte articole din [Regulamentul nr. 4/2009]?”

20. TKF și Comisia Europeană au depus observații scrise. În plus, TKF, Department of Justice for Northern Ireland (Ministerul Justiției din Irlanda de Nord), guvernul polonez și Comisia au prezentat observații orale în ședința care a avut loc la 14 octombrie 2020.

21. Astfel cum s-a subliniat în ședință, este regretabil că prezenta cerere de decizie preliminară ar putea fi chiar ultima cauză din Irlanda de Nord cu privire la care Curtea are ocazia să se pronunțe în mod direct. Astfel, Regatul Unit a părăsit Uniunea la 31 ianuarie 2020 la miezul nopții (CET). Cu toate acestea, se poate arăta că, în temeiul dispozițiilor articolului 86 alineatul (2) și ale articolului 89 alineatul (1) din Acordul privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice⁷, hotărârea Curții va continua să aibă caracter obligatoriu în toate elementele sale pentru Regatul Unit (inclusiv Irlanda de Nord) și pe teritoriul acestuia, indiferent de data pronunțării hotărârii Curții.

⁷ JO 2020, L 29, p. 7.

V. Analiză

A. Prima întrebare

22. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă derogarea de la aplicarea în timp a Regulamentului nr. 4/2009, prevăzută la articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009, trebuie interpretată în sensul că se aplică numai „hotărârilor” pronunțate de instanțele naționale în state care erau deja state membre ale Uniunii la momentul pronunțării hotărârilor în cauză.

23. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte respectiva dispoziție⁸.

24. Aplicând aceste principii în prezenta cauză, trebuie arătat mai întâi că, potrivit definiției date la articolul 2 alineatul (1) punctul 1 din Regulamentul nr. 4/2009, „hotărâre judecătorească” înseamnă o hotărâre judecătorească în materie de obligații de întreținere pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un *stat membru*. Punctul de plecare îl constituie, așadar, faptul că Regulamentul nr. 4/2009 are la bază premisa potrivit căreia hotărârea trebuie să fi fost pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un stat membru. În mod evident, nu aceasta era situația în cazul Poloniei înainte de luna mai 2004.

25. Articolul 75 din Regulamentul nr. 4/2009 este o dispoziție tranzitorie care urmărește să reglementeze regimul hotărârilor pronunțate înainte de intrarea în vigoare a acestui regulament. Desigur, trebuie amintit că, astfel cum reiese din considerentul (44) al acestui regulament, Regulamentul nr. 4/2009 înlocuiește în esență dispozițiile generale privind competența și executarea hotărârilor în materie de obligații de întreținere care figurau anterior în Regulamentul nr. 44/2001. Regulamentul nr. 4/2009 constituie, cu alte cuvinte, o *lex specialis* în ceea ce privește chestiunile de competență, de lege aplicabilă, de recunoaștere, precum și de executare a hotărârilor judecătorești în domeniul specific al obligațiilor de întreținere⁹.

26. Ca urmare a existenței unei continuități esențiale între cele două regulamente, era previzibil ca Regulamentul nr. 4/2009 să cuprindă dispoziții cu privire la hotărârile în materie de obligații de întreținere pronunțate în statele membre înainte de 18 iunie 2011, data intrării în vigoare a acestui din urmă regulament¹⁰. Acest lucru se reflectă, astfel cum se poate observa în continuare, în dispozițiile tranzitorii ale articolului 75 din Regulamentul nr. 4/2009. Problema esențială rămâne totuși dacă aceste dispoziții pot fi interpretate astfel încât să se aplice retroactiv hotărârilor pronunțate de instanțele naționale ale unui stat înainte de aderarea acestuia la Uniune. În continuare ne vom referi la acest aspect esențial.

27. Articolul 75 alineatul (1) prevede mai întâi că, sub rezerva alineatelor (2) și (3), regulamentul se aplică numai în cazul acțiunilor judiciare introduse, tranzacțiilor judiciare aprobate sau încheiate și actelor autentice întocmite începând cu data de punere în aplicare a regulamentului. Articolul 75 alineatul (3) reglementează regimul tranzitoriu al cooperării între autoritățile centrale și nu este relevant pentru prima întrebare, deși propunem să se examineze eventuala incidență a acestei clauze în cadrul examinării celei de a doua întrebări.

⁸ A se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L (C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 38).

⁹ A se vedea în acest sens Hotărârea din 4 iunie 2020, FX (*Contestație la executarea creanței de întreținere*) (C-41/19, EU:C:2020:425, punctul 33).

¹⁰ Astfel cum prevede articolul 76 din Regulamentul nr. 4/2009.

28. Articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009, în special articolul 75 alineatul (2) litera (a), are totuși o importanță majoră și se referă la două situații ușor diferite. În primul rând, articolul 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009 prevede că secțiunea 2 (care cuprinde articolele 23-38 din acest regulament și care se aplică hotărârilor pronunțate într-un stat membru care nu are obligații în temeiul Protocolului de la Haga) și secțiunea 3 (care cuprinde articolele 39-43 din acest regulament și care conține dispoziții comune tuturor hotărârilor) se aplică „hotărârilor pronunțate în statele membre, înaintea datei de aplicare a prezentului regulament, pentru care recunoașterea și încuviințarea executării sunt solicitate [începând cu] această dată”¹¹.

29. Termenii pe care ne-am luat libertatea de a-i sublinia – „în statele membre” – trebuie, în mod evident, să fie interpretați în coroborare cu însăși definiția noțiunii de „hotărâre judecătorească” cuprinsă la articolul 2 alineatul (1) punctul 1 din Regulamentul nr. 4/2009. Toate acestea oferă indicații textuale clare în sensul că hotărârea instanței naționale în cauză trebuie să fi fost pronunțată la o dată la care însuși statul respectiv era de asemenea un stat membru al Uniunii. Desigur, nu aceasta era situația în cazul Poloniei înainte de luna mai 2004.

30. În al doilea rând, articolul 75 alineatul (2) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 4/2009 prevăd că secțiunile 2 și 3 se aplică hotărârilor pronunțate înaintea datei de aplicare a acestui regulament sau după această dată, în funcție de procedurile demarate înainte de această dată, *în măsura în care aceste hotărâri decurg, în scopul recunoașterii și executării, din domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001*. Această dispoziție indică astfel în mod clar că numai hotărârile care intră în sub incidența Regulamentului nr. 44/2001 pot beneficia de dispozițiile tranzitorii ale articolului 75 alineatul (2) litera (a) și, respectiv, litera (b).

31. Prin urmare, este necesar să se examineze articolul 66 din Regulamentul nr. 44/2001, care se referă la aplicarea în timp a acestui regulament.

32. În această privință, astfel cum a arătat guvernul polonez în observațiile sale orale în ședința din 14 octombrie 2020, este adevărat că articolul 66 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede că hotărârile pronunțate după data intrării în vigoare a acestui regulament trebuie să fie recunoscute și executate în conformitate cu dispozițiile capitolului III din acest regulament, „în cazul în care acțiunea introdusă în statul membru de origine a fost intentată după intrarea în vigoare a Convenției de la Bruxelles sau a [Convenției] de la Lugano atât în statul membru de origine, cât și în statul solicitat”.

33. Cu toate acestea, astfel cum a statuat Curtea într-un mod deosebit de clar în Hotărârea din 21 iunie 2012, *Wolf Naturprodukte* (C-514/10, EU:C:2012:367, punctul 34), pentru ca acest regulament să fie aplicabil în vederea recunoașterii și a executării unei hotărâri judecătorești, este necesar ca, *în momentul pronunțării acestei hotărâri*, Regulamentul nr. 44/2001 să fi fost în vigoare atât în statul membru de origine, cât și în statul membru solicitat.

34. Cu alte cuvinte, în ceea ce privește prezenta cauză, trebuie să se arate mai întâi că procedura a fost inițiată într-o perioadă în care Convenția de la Lugano nu se aplica Poloniei având în vedere că hotărârea în materie de întreținere a fost pronunțată la 1 aprilie 1999¹². Deși este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă cererile de actualizare a acestei hotărâri inițiale au fost în mod efectiv introduse în cadrul aceleiași proceduri, astfel cum o sugerează termenul „actualizare”, faptul că, la momentul introducerii acestor acțiuni, Convenția de la Lugano devenise aplicabilă în Polonia nu ar fi, în orice caz, relevant, din moment ce ultimele hotărâri au fost pronunțate la 14 februarie 2003, cu alte cuvinte, la o dată la care Polonia nu era încă un stat membru al Uniunii.

¹¹ Sublinierea noastră.

¹² Convenția de la Lugano a devenit aplicabilă în Polonia la 1 februarie 2000.

35. Din această interpretare a dispozițiilor tranzitorii ale Regulamentului nr. 44/2001 rezultă că, în orice caz, dacă hotărârile în cauză au fost pronunțate de o instanță a unui stat care, la acel moment, nu era încă stat membru al Uniunii Europene, aceste hotărâri nu intră sub incidența Regulamentului nr. 44/2001 – din moment ce respectivul regulament nu era încă aplicabil în statul respectiv – și, în consecință, nu intră nici sub incidența dispozițiilor tranzitorii prevăzute la articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009.

36. În al treilea rând, deși o lectură atentă a textului articolului 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009 confirmă fără ambiguitate că „hotărârile pronunțate înainte de aderare” nu intră sub incidența acestor dispoziții de recunoaștere și de executare, această concluzie este, în orice caz, subliniată și confirmată de orice interpretare teleologică a articolului 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009. Astfel, din considerentul (44) al Regulamentului nr. 4/2009 reiese că dispozițiile tranzitorii prevăzute la articolul 75 au scopul de a asigura trecerea de la regimul general prevăzut de Regulamentul nr. 44/2001 la regimul specific al obligațiilor de întreținere prevăzut de Regulamentul nr. 4/2009, permițând astfel recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate sub imperiul primului regulament. Întrucât hotărârile pronunțate în state care nu erau la momentul respectiv state membre ale Uniunii nu intră sub incidența Regulamentului nr. 44/2001, nu există, prin urmare, niciun motiv pentru a extinde beneficiul dispozițiilor tranzitorii menționate și asupra acestor hotărâri.

37. Curtea a subliniat în mod constant, în contextul regimului global constituit din Convenția de la Bruxelles și din regulamente, că sistemul de recunoaștere și de executare se întemeiază pe încrederea reciprocă, în special pe încrederea că instanțele tuturor statelor membre vor aplica cu conștiinciozitate (dacă este nevoie din oficiu) normele de competență și garanțiile procedurale prevăzute de Convenția de la Bruxelles și de regulamentele care i-au succedat, astfel încât recunoașterea hotărârilor pronunțate înainte de aderare depinde de aspectul dacă instanța care a pronunțat hotărârea și-a asumat ea însăși competența în raport cu normele de competență care erau conforme cu cele prevăzute de convenția sau de regulamentele relevante¹³.

38. Din ceea ce precedă rezultă că aplicarea normelor simplificate de recunoaștere și de executare, care îl protejează în special pe reclamant, permițându-i să obțină o executare rapidă, sigură și eficace a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa în statul membru de origine, nu se justifică decât în măsura în care hotărârea care trebuie recunoscută sau executată a fost adoptată în conformitate cu normele de competență ale aceluiași regulament care protejează interesele pârâtului. O astfel de protecție nu poate fi însă garantată atunci când hotărârea a fost pronunțată într-un stat în care Regulamentul nr. 44/2001 nu era aplicabil la momentul inițierii procedurii în care a fost pronunțată hotărârea în cauză, tocmai pentru că această instanță nu avea obligația, la momentul respectiv, să se asigure că normele care reglementează însăși competența acestei instanțe se întemeiază pe normele de competență care figurează la articolul 3 și în capitolul II secțiunile 2-7 din acest regulament.

39. Această precizare a fost făcută cel mai recent de Curte în Hotărârea din 21 iunie 2012, Wolf Naturprodukte (C-514/10, EU:C:2012:367), în care Curtea a statuat că o hotărâre pronunțată în Austria în anul 2003 nu putea fi executată în Republica Cehă în anul 2007 în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001, întrucât acest regulament nu era în vigoare în statul membru menționat la data pronunțării respectivei hotărâri de către instanțele austriece¹⁴.

40. În consecință, având în vedere aceste considerații, considerăm că derogarea de la aplicarea în timp a Regulamentului nr. 4/2009, prevăzută la articolul 75 alineatul (2) din acest regulament, trebuie interpretată în sensul că se aplică numai „hotărârilor” care au fost pronunțate de o instanță din statele care erau deja state membre ale Uniunii la momentul pronunțării lor.

¹³ A se vedea de exemplu Hotărârea din 9 octombrie 1997, von Horn (C-163/95, EU:C:1997:472, punctele 18-20).

¹⁴ A se vedea punctele 28-30.

41. Această interpretare este conformă cu modul de redactare, cu contextul și cu finalitatea articolului 75 din Regulamentul nr. 4/2009. În plus, ea este de asemenea conformă cu principiul potrivit căruia excepțiile sunt de strictă interpretare pentru ca normele generale să nu fie golite de conținut¹⁵.

B. A doua întrebare

42. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă este posibil să se recunoască și să se execute în alt stat membru o hotărâre pronunțată de o instanță a unui stat înainte de aderarea sa la Uniune în temeiul unei dispoziții oarecare a Regulamentului nr. 4/2009.

43. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit articolului 76 din Regulamentul nr. 4/2009, acest regulament se aplică de la 18 iunie 2011, cu excepțiile prevăzute la articolul 2 alineatul (2), la articolul 47 alineatul (3) și la articolele 71, 72 și 73. De altfel, singurele derogări de la această normă au fost reglementate în mod expres de legiuitorul Uniunii la articolul 75 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 4/2009. În aceste condiții, considerăm că respectivele dispoziții sunt singurele relevante pentru a răspunde la a doua întrebare preliminară.

44. Cu toate acestea, din răspunsul nostru la prima întrebare adresată de instanța de trimitere rezultă că articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009 nu poate fi aplicat unor hotărâri pronunțate în state care nu erau încă membre ale Uniunii la momentul pronunțării acestor hotărâri. Dacă această interpretare a articolului 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009 este corectă, s-ar putea considera oarecum improbabil ca dispozițiile accesorii ale articolului 75 alineatul (3) din Regulamentul nr. 4/2009 să aibă ca efect indirect facilitarea recunoașterii și a executării unei hotărâri pronunțate de o instanță a unui stat înainte de aderarea sa la Uniune. Concluzionăm că dispoziția menționată nu poate fi interpretată nici în acest sens. Acest punct de vedere se bazează pe considerentele expuse în continuare.

45. În primul rând, din modul de redactare a articolului 75 alineatul (3) din Regulamentul nr. 4/2009 reiese că dispozițiile capitolului VII din acest regulament, care privesc cooperarea dintre autoritățile centrale, se aplică solicitărilor și cererilor primite de către autoritatea centrală începând cu data aplicării Regulamentului nr. 4/2009, fără nicio altă restricție. Cu toate acestea, în conformitate cu definiția dată la articolul 2 alineatul (1) punctul 1 din Regulamentul nr. 4/2009, termenul „hotărâre judecătorească” se referă inclusiv la hotărârile în materie de obligații de întreținere *pronunțate într-un stat terț* în contextul respectivului capitol VII.

46. Totuși, aceste dispoziții nu ar permite, în mod realist, să se concluzioneze că o hotărâre pronunțată într-un stat terț înainte de aderarea sa la Uniune este recunoscută și executată într-un stat membru în virtutea faptului că beneficiază de normele simplificate ale Regulamentului nr. 4/2009 pentru simplul motiv că creditorul s-ar putea adresa unei autorități centrale.

47. Această interpretare ar fi, în primul rând, contrară preocupării legate de asigurarea echilibrului între reclamanți și pârâți, care stă la baza interpretării restrictive a derogării prevăzute la articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009¹⁶. În al doilea rând, aceasta ar introduce o discriminare între creditorii care aleg să recurgă la autoritățile centrale și cei care acționează în mod independent, deși Curtea a recunoscut în mod expres că cererea de asistență din partea autorităților centrale, în temeiul dispozițiilor care figurează în capitolul VII din Regulamentul nr. 4/2009, constituie un *drept*, iar *nu o*

¹⁵ A se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2015, Wucher Helicopter și Euro-Aviation Versicherung (C-6/14, EU:C:2015:122, punctul 24). A se vedea de asemenea Hotărârea din 29 iulie 2019, Comisia/Austria (*Ingineri constructori, agenți de brevetare și medici veterinari*) (C-209/18, EU:C:2019:632, punctul 35).

¹⁶ A se vedea punctul 38 din prezentele concluzii.

*obligație*¹⁷. Ar fi, prin urmare, dificil să se sugereze că recunoașterea și executarea unei hotărâri pronunțate înainte de aderare ar putea depinde de aspectul dacă creditorul menționat în hotărârea în materie de obligație de întreținere a recurs în mod efectiv la căile prevăzute în capitolul VII. Pe de altă parte, astfel cum a arătat reprezentantul TKF în ședință, nimic nu permite să se concluzioneze că, în mod total contrar dispozițiilor capitolului IV, anumite caracteristici ale acestor dispoziții din capitolul VII au drept obiectiv să confere competență.

48. Pentru a nu lipsi de sens articolul 75 alineatul (3) din Regulamentul nr. 4/2009, trebuie precizat că interpretarea restrictivă sugerată nu se aplică solicitărilor și cererilor prevăzute la articolele 51 și 56 din Regulamentul nr. 4/2009, care nu privesc în mod direct recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate de o instanță a unui stat înainte de aderarea sa. Ar fi pe deplin posibil, de exemplu, ca un astfel de creditor să solicite asistența autorității centrale pentru a ajuta la localizarea unui debitor¹⁸ sau a ajuta la obținerea informațiilor relevante privind venitul și, dacă este necesar, a altor condiții financiare ale debitorului¹⁹ sau chiar a obține stabilirea unei hotărâri atunci când nu este posibilă recunoașterea și încuviințarea executării unei hotărâri pronunțate într-un stat diferit de statul membru solicitat²⁰.

49. În consecință, având în vedere considerațiile care precedă, apreciem că nu este posibil să se obțină, în temeiul articolului 75 din Regulamentul nr. 4/2009 sau al oricărei alte dispoziții din acest regulament, recunoașterea și executarea unei hotărâri pronunțate de o instanță a unui stat înainte de aderarea sa la Uniune în conformitate cu normele prevăzute de Regulamentul nr. 4/2009. Rezultă, în consecință, că hotărârile pronunțate de instanțele poloneze înainte de aderarea Poloniei la Uniune nu pot fi recunoscute și executate în acest temei.

VI. Concluzie

50. În consecință, având în vedere cele de mai sus, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Court of Appeal in Northern Ireland (Curtea de Apel din Irlanda de Nord, Regatul Unit) după cum urmează:

- 1) Derogarea de la aplicarea în timp a Regulamentului (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere, prevăzută la articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009, trebuie interpretată în sensul că se aplică numai „hotărârilor” care au fost pronunțate de o instanță din statele care erau deja state membre ale Uniunii Europene la momentul pronunțării acestora.
- 2) Nu este posibil să se obțină, în temeiul articolului 75 din Regulamentul nr. 4/2009 sau al oricărei alte dispoziții din acest regulament, recunoașterea și executarea unei hotărâri pronunțate de o instanță a unui stat înainte de aderarea sa la Uniune în conformitate cu normele prevăzute în Regulamentul nr. 4/2009.

17 A se vedea în acest sens Hotărârea din 9 februarie 2017, S. (C-283/16, EU:C:2017:104, punctul 40).

18 Articolul 51 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009.

19 Articolul 51 alineatul (2) litera (c) din Regulamentul nr. 4/2009.

20 Articolul 56 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 4/2009.